

Norsk Ornitologisk Forening (NOF)

Sandgata 30 B
N-7012 Trondheim

Telefon: (+ 47) 73 84 16 40
Bankgiro: 4358.50.12840
Org. nr.: 970 089 748 NVA

e-post: nof@birdlife.no internett: www.birdlife.no

Vår ref.
20200150

Vår kontaktperson
Alv Ottar Folkestad

Dato
09.06.2020

NOF-NOTAT: Et kritisk blikk på saksbehandling av konsesjon og søknad om utsatt igangsettelsesfrist på vindkraftverket Havsul I

Dette NOF-notatet inneholder betraktninger rundt konsesjonsprosessene for Havsul 1 og NVEs vurderinger og behandling av konsesjonssøknad 2008 og seinere forlengete tidsfrister for igangsatte tiltak og iverksetting av vindkraftverket.

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) har fulgt opp denne saken gjennom saksprosessen fra opprinnelig fire delprosjekter innen Havsul-konseptet, til konsesjon ble gitt og stadfestet etter klagebehandling 2008-2009. Foreningen oppsummerte og oppdaterte dette i høringsuttalelse til ny søknad om utvidete frister for igangsetting og iverksetting, behandlet av NVE og konsesjonsgitt 27. mars 2020. Foreningen fulgte ytterligere opp, understreket og oppdaterte det som NOF mente burde være faktagrunnlag for saken i sin klage datert 1.mai 2020. Det er ingen grunn til å repetere argumentasjonen ytterligere. Foreningens klagebrev burde være mer enn tilstrekkelig for å ta klagen til følge.

Det kan være verdt å dvele litt ved kunnskapskravet som NVE har stilt til konsekvensutredning som grunnlag for konsesjonssøknader og konsesjonsbehandling for vindkraft gjennom de sakene som har vært oppe til behandling. Første runde av slike saker, bl.a. Smøla, Kvitfjell og Stadtlandet på slutten av 1990-åra hadde krav om innhenting av kunnskap om naturverdier og vurdering av forventet negative følger av en utbygging, prosesser som gikk over flere år og til en viss grad inkluderte ny kartlegging av naturverdier. Fokus var først og fremst på arealtilknyttet verdi og funksjon, med arealbeslag og terrenginngrep som avgjørende elementer for å vurdere eventuelle konflikter. Dette var bl.a. vurdert ut fra viktige problemstillinger ved tidligere og etablert behandling av arealinngrepssaker etter plan- og bygningsloven. Det ble etablert standard for klassifisering og konfliktvurdering for utredninger av vindkraftsaker.

Manglende fokus på reelle miljøkonflikter forut for behandling av vindkraftkonsesjoner

I seinere vindkraftsaker er det knesatt alt sterkere at KU skal bygge på «eksisterende» kunnskap, i praksis at det stort sett ikke skal innhentes ny og oppdatert kunnskap om naturverdier utenom det som ansees som nødvendig for å få avklart akutte og aktuelle vurderingstema. Det innebærer at feltarbeid i forbindelse med konsekvensvurderinger og fagrapporter etter hvert har begrenset seg til å omfatte befaringer for å gjøre seg fysisk kjent med landskap og i begrenset grad å sjekke situasjonen for f.eks. forekomst av rødlistet natur og hvordan dette evt. skal kunne implementeres i krav til oppfølgende tiltak og overvåkning i forbindelse med såkalte MTA-planer.

Disse krava er altså ikke for å bedre kunnskapsgrunnlag for konsekvensvurderinger forut for realitetsbehandling av søknad, men stilles i en kontekst som gir inntrykk av at det er del av forebyggende eller avbøtende tiltak som kan redusere negative effekter av en utbygging etter at konsesjon er gitt og premissene for inngrep er fastlagte. Hovedargumentasjonen er at dette skal

forbedre kunnskapsgrunnlaget for vurdering av framtidige vindkraftsaker og slik gi grunnlag for å unngå miljøkonflikter i nye saker. Fokus er altså ikke på miljøkonflikter i den aktuelle saken.

NVEs behandling av utsatt igangsettelsesfrist for Havsul I

Det kan derfor være nyttig og illustrerende å se på hvordan NVE har behandlet høring av søknad fra nåværende selskap Havsul I AS om forlenget frist for utbygging og idriftsetting, konsesjon opprinnelig gitt til selskapet Havgul, overført videre til Vestavind Offshore AS, en selskapsstafett som er karakteristisk for de fleste gitte vindkraftkonsesjoner, jamfør brev fra NVE til Havsul I AS datert 27.03 2020 med vedtak om utsatt frist for idriftsettelse for Havsul I.

NVE har oversendt innkomne høringsuttalelser til Havsul I AS for kommentarer, naturlig nok, og som interessepart i saken er det ikke overraskende at selskapet avviser at det er grunnlag for å hevde at utbyggingen vil medføre store konflikter for marine økosystemer og trekkende fugl. Det henvises til foreliggende studier fra eksisterende havvindkraftverk i Europa, uten at disse identifiseres i NVEs vedtaksbrev, bortsett fra for ett enkelttema, vibroakustiske forhold. Tiltakshaver viser til at det i perioden 2010-2013 ble gjort «omfattende» kartlegging av sjøfugl og trekkfugl samt marine arter i planområdet i forbindelse med det godkjente overvåkningsprogrammet etter NVEs vedtak av 13.03 2012 (rapporten «*Vestavind Offshore AS. Havsul I vindkraftverk i Sandøy kommune, Møre og Romsdal. Resultater fra overvåking av sjøfugl i perioden 2011-2013 – Multiconsult AS*»).

Kartlegging med faglige svakheter

Selskapet hevder at dette har gitt et vesentlig bedre kunnskapsgrunnlag enn det som forelå da konsesjonsvedtaket ble fattet i 2008. Rapporten bør bli underlagt en meget kritisk, faglig analyse. Kartlegging ble ikke gjennomført i perioden 2010-2013, men fra april 2011 til april 2013, altså en periode på bare to år. Rapporten gir en omfattende beskrivelse av metodikk og målsettinger som i seg selv burde ha vært underlagt ekstern, faglig kvalitetskontroll før den ble omsatt i praksis. Den beskriver videre en rekke metodiske og praktiske problemer når det gjelder gjennomføring av flytakseringer og innsamling av ulike datasett og feltarbeidsmetoder. Eksempelvis skulle det innenfor angitt tidsrom vært gjennomført 18 linjetakseringer med fly i den aktuelle tidsperioden, mens det ble gjennomført bare åtte.

Opptelling av fjærfellende ærfugl ble i utgangspunktet basert på visuell telling fra småfly med en person på hver side av flyet. Telling 2011 må konkluderes helt mislykket, og mislykket også 2012 for visuell telling, men supplert med ikke systematisk fotografering fra den ene siden av flyet og telling fra forstørrede bilder som gav ti ganger høyere antall fugl enn visuell telling, ble dette inkludert i telleresultatet uten å vurdere representativitet av antall fugl i forhold til det reelle. Dette kan ikke klassifiseres som «omfattende kartlegging» og burde ikke vært akseptert som kunnskapsgrunnlag for så vidt betydelige naturinngrep som et vindkraftverk av Havsul I's dimensjoner og plassering.

Når tiltakshaver likevel karakteriserer feltarbeidet på fugl i 2011-2013 med at det har gitt vesentlig bedre kunnskapsgrunnlag enn det som forelå da konsesjonsvedtaket ble fattet i 2008, må det nødvendigvis også oppfattes som at tiltakshaver selv innrømmer at kunnskapsgrunnlaget i 2008 var meget dårlig, slik det ble hevdet fra en rekke høringsparter i saks- og høringsprosessen, bl.a. fra NOF. NOF står fast ved vurderinga og konkluderer med at feltarbeidet 2011-2013 ikke har bedret dette i avgjørende grad. På denne bakgrunn er det uforståelig at NVE kan finne grunnlag for forlenget tidsfrist for konsesjonen, bare med et

forbehold om at hvis kunnskapsgrunnlaget skulle vise seg ikke å være dekkende, kan NVE fastsette nye utredningskrav i behandling av transport-, anleggs- og detaljplanen.

Når NVE i sin vurdering slutter seg til tiltakshavers konklusjoner uten å gå nærmere inn på begrunnede innspill fra høringen, betyr det at fagmyndigheten ikke følger opp sitt ansvar slik det skisseres i forvaltningslovens paragrafer for saksforberedelse, saksbehandling og for klagebehandling. Det betyr også av NVE like lite som tiltakshaver, kan ha holdt seg oppdatert om meldinger seinest sommeren 2019 om faretruende bestandsnedgang for en rekke sjøfuglarter i Irskesjøen. Mange mistenker at denne utviklingen har sammenheng med omfattende utbygging av havvindparker særlig på britisk side av Irskesjøen, med tilsvarende avstander til fuglefjell og store sjøfuglkolonier som for Havsul I og fuglefjellet på Runde. Også fra havvindparker i skotske farvann rapporteres om tilsvarende bekymring for sum-effekter av slike vindkraftverk på de marine økosystemene. Det burde være udiskutabelt at inntil det foreligger dokumenterbare effektstudier av havvindkraftverk fra utbygginger som er sammenlignbare med planområdet for Havsul I, bør føre-var-prinsippet være avgjørende.

Oppsummering

NVE demonstrerer med sitt vedtaksbrev at de heller ikke denne gangen ønsker å følge opp sitt mandat som ansvarlig fagmyndighet, men velger å la tiltakshaver selv legge vurderingsgrunnlag og premisser, åpenbart uten å vurdere habilitet og det selvstendige ansvar som NVE har som førsteinstans ved konsesjonsvedtak, og som forbereder for klageinstansen forut for klagebehandling.

For Norsk Ornitologisk Forening

Kjetil Aa. Solbakken

Kjetil Aa. Solbakken, generalsekretær